

Konsultacje z zasadami

Konsultacje społeczne – kilka słów o tym do czego służą i jak je prowadzić?

Katarzyna Beszczyńska, Zofia Komorowska
Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych Stocznia

2 czerwca 2015 r.

FISE > Fundacja
Inicjatyw
Społeczno
Ekonomicznych

pracownia badań
i innowacji
społecznych

stocznia

Projekt współfinansowany z Funduszy EOG w ramach programu Obywatele dla demokracji

 ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

**FUNDACJA
BATOREGO**

**POLSKA FUNDACJA
DZIECI I MŁODZIEŻY**

POZNAJMY SIĘ!

SKOJARZENIA

KONSULTACJE SPOŁECZNE

?

Przykład Tworzenia Strategii Edukacji Elementarnej w Gminie Głuchów

- **Konsultacje społeczne** to otwarty proces dialogu władz z mieszkańcami, mający na celu podjęcie przez władze optymalnych decyzji w sprawach publicznych.

Po co organizuje się konsultacje społeczne?

Po co organizuje się konsultacje społeczne?

- **żeby wypełnić obowiązek**
  - *gdy są one nakazane ustawowo lub chcemy realizować projekt unijny (najczęściej wymagający konsultowania dwuetapowego: podczas tworzenia ogólnej koncepcji i po powstaniu ostatecznego projektu)*
- **żeby podjąć optymalną decyzję**
  - *aby dobrze zrozumieć interesy i rozpoznać potrzeby społeczności oraz skutecznie na nie odpowiedzieć*
  - *aby zebrać opinie i przeanalizować dany problem z różnych punktów widzenia*
  - *aby zminimalizować/wykluczyć błędy*
- **żeby edukować**
  - *aby doszło do wymiany informacji i wiedzy między przedstawicielami władz a obywatelami; czasami mieszkańcy dysponują unikalną wiedzą ekspercką, która może pomóc wypracować lepsze rozwiązania*
  - UWAGA: konsultacjami nie są zamknięte spotkania eksperckie, nie istnieją też „konsultacje informacyjne”!*
- **żeby rozładować konflikt lub go uniknąć**
  - *dobrze przeprowadzone konsultacje mogą zapobiec potencjalnemu konfliktowi, jednak w sytuacji istniejącego już konfliktu skuteczniejsza może być mediacja*

Po co organizuje się konsultacje społeczne?

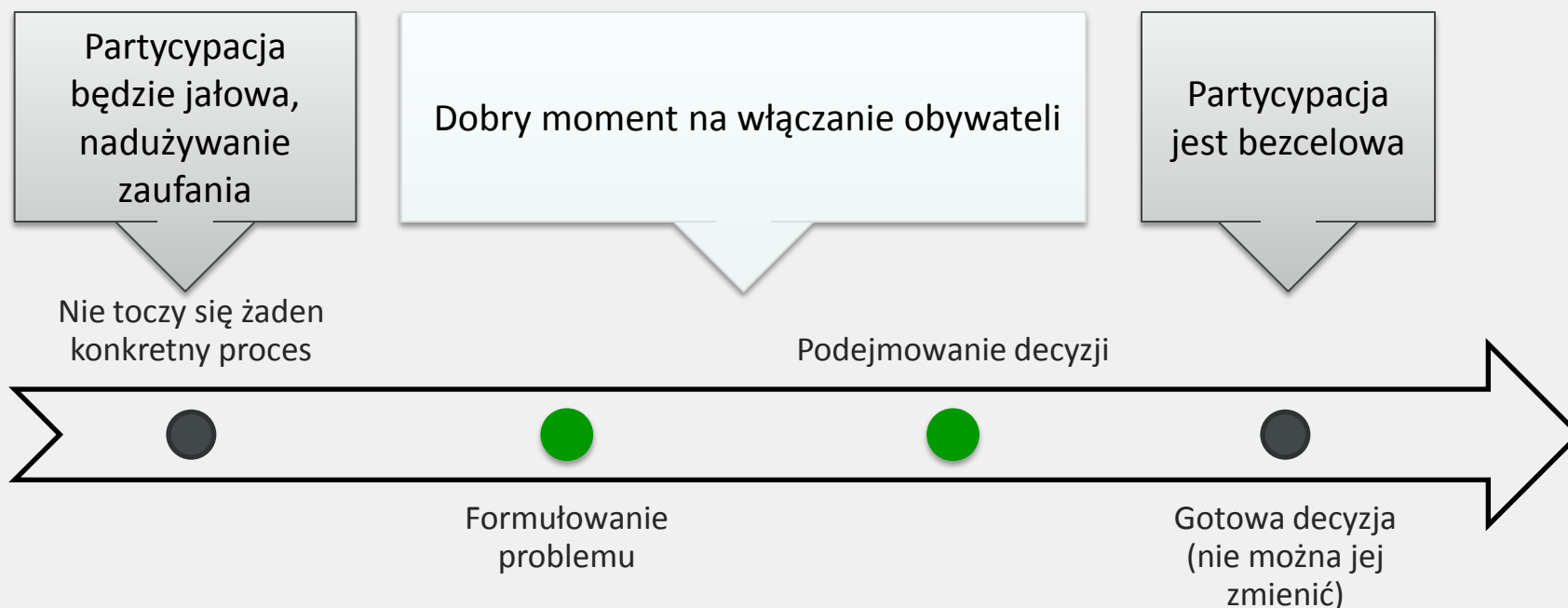
- **żeby uzyskać poparcie mieszkańców dla jakichś decyzji**
  - aby przygotować mieszkańców na trudną decyzję lub oswoić ich z przewidywanymi skutkami (np. cięć budżetowych); nawet w takim przypadku konieczne jest zostawienie mieszkańcom przestrzeni na zgłoszenie własnych rozwiązań

UWAGA: nie można nazywać konsultacjami procesu zabiegania o akceptację społeczną dla podjętych już decyzji
- **żeby zwiększyć aktywność mieszkańców**
  - aby pobudzić (lub podtrzymać) zaangażowanie mieszkańców w sprawy publiczne, nawiązać nowe relacje, zbudować (lub wzmocnić) zaufanie; ważny jest tu przedmiot konsultacji - im bardziej istotny i w widoczny sposób dotyczący bezpośrednio obywateli, tym łatwiej jest to osiągnąć
- **żeby zbudować poczucie współodpowiedzialności**
  - aby uświadomić mieszkańcom, że razem tworzymy wspólnotę i że odpowiedzialność za jej los też jest wspólna
  - aby obywatele mieli poczucie, że kluczowe decyzje podejmowane są w wyniku przeprowadzonego dialogu i że w związku z tym konsekwencje też będą wspólne

Kiedy włączać obywateli?

- ✓ gdy toczy się proces podejmowania decyzji, do którego konsultacje się odnoszą
- ✓ gdy jest jasne kto ma wziąć pod uwagę wyniki procesu partycypacyjnego
- ✓ gdy istnieje możliwość realnej zmiany w wyniku procesu

Co o konsultacjach społecznych mówi prawo?

Prawo **nakłada obowiązek** konsultowania kwestii związanych z:

- **ochroną środowiska** - ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o cechach oddziaływania na środowisko
- **zagospodarowaniem przestrzennym** – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- **aktami prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych z organizacjami pozarządowymi** – ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

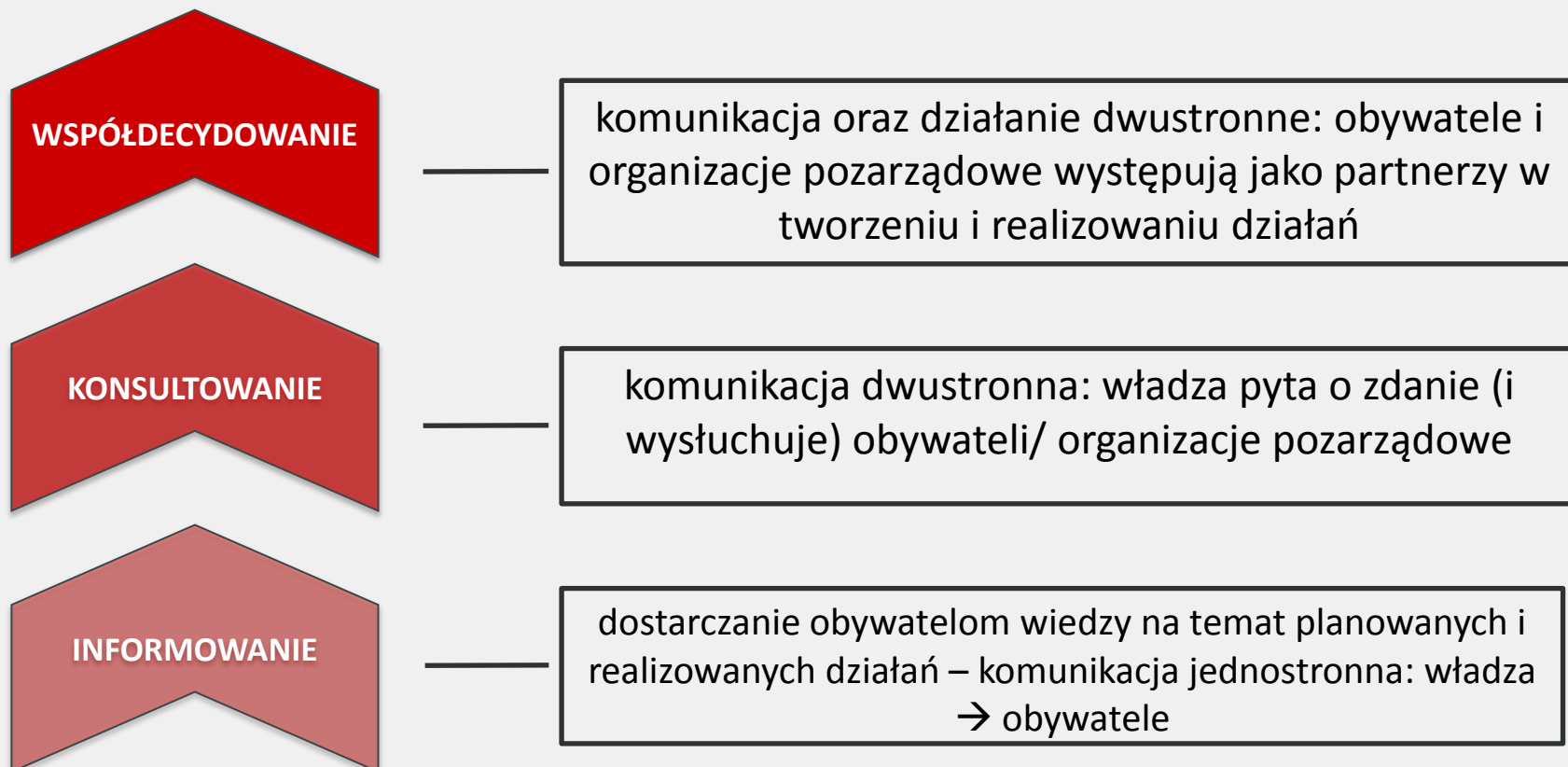
! Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym:

W wypadkach przewidzianych ustawą oraz w innych sprawach ważnych dla gminy mogą być przeprowadzane na jej terytorium konsultacje z mieszkańcami gminy.

Konsultacje społeczne są jednym ze szczebli na tzw. drabinie partycypacji...

Drabina partycypacji – sposób na uporządkowanie myślenia o działaniach partycypacyjnych i ich różnych formach

Lokalne regulacje i zasady prowadzenia konsultacji

- **Regulaminy konsultacji społecznych przyjmowane przez rady gmin**
  - uczynienie procesów konsultacyjnych bardziej przejrzystymi
  - określenie praw stron w procesie i minimalnych standardów procesów, np. przyznanie mieszkańcom prawa inicjowania konsultacji, określenie minimalnych standardów długości procesu, różnorodności stosowanych metod (np. minimum 2, z czego jedna w formie otwartych spotkań), kanałów komunikowania
- **Kanon lokalnych konsultacji społecznych,**
www.kanonkonsultacji.pl
  - zbiór standardów i kluczowych zasad, które powinny być wdrażane i przestrzegane przez gospodarzy i organizatorów lokalnych konsultacji społecznych

KANON
LOKALNYCH
KONSULTACJI
SPOŁECZNYCH

2 KONGRES
WOLNOŚCI
W INTERNECIE

SIEDEM ZASAD KONSULTACJI

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji

1.3. SIEDEM ZASAD KONSULTACJI

1. DOBRA WIARA

Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.

2. POWSZECHNOŚĆ

Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić w nich swój pogląd.

3. PRZEJRZYŚĆ

Informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.

4. RESPONSYWNOŚĆ

Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie, co nie wyklucza odpowiedzi zbiorczych.

5. KOORDYNACJA

Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie jak organizacyjnie. Powinny one być odpowiednio umocowane w strukturze administracji.

6. PRZEWIDYWALNOŚĆ

Konsultacje powinny być prowadzone od początku procesu legislacyjnego. Powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły.

7. POSZANOWANIE INTERESU OGÓLNEGO

Choć poszczególni uczestnicy konsultacji mają prawo przedstawiać swój partykularny interes, to ostateczne decyzje podejmowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji powinny reprezentować interes publiczny i dobro ogólne.

ETAPY PROCESU KONSULTACYJNEGO

DIAGNOZA

INFORMOWANIE

ZASIĘGANIE
OPINII

INFORMACJA
ZWROTNA

EWALUACJA

Elementy diagnozy

Mapowanie interesariuszy – dlaczego warto to robić?

- już sama świadomość typów i różnorodności aktorów/interesariuszy na wczesnym etapie prac może pomóc uwzględnić kwestie, o których pierwotnie nie pomyśleliśmy
- zwiększamy sobie szanse na lepsze zrozumienie złożoności zagadnienia
- możemy lepiej zaplanować cały proces konsultacji (np. dobrać metody)
- możemy odpowiednio wcześniej zaplanować sposoby komunikacji z różnymi uczestnikami konsultacji
- będziemy mogli (przynajmniej częściowo) przewidzieć, z której strony możemy się spotkać z niezadowoleniem/protestem, a gdzie są nasi sprzymierzeńcy

Uczestnicy konsultacji

- **osoby i instytucje pochodzące z samoselekcji** – zainteresowani daną kwestią, chcący wypowiedzieć swój pogląd i samodzielnie się zgłaszający
- **przedstawiciele interesariuszy**, reprezentujący poglądy i wartości specyficznych grup interesu (np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, członków spółdzielni mieszkaniowej)
- **reprezentatywni przedstawiciele społeczności** – szczególnie ważne, gdy istotne jest poznanie opinii i recenzji osób odzwierciedlających skład szerszej populacji, np. mieszkańców danego miasta czy specyficznej ich grupy - np. osób starszych)
- **inne osoby lub instytucje**, np. posiadający wyjątkową wiedzę ekspercką lub/i nową a ważną perspektywę na daną kwestię

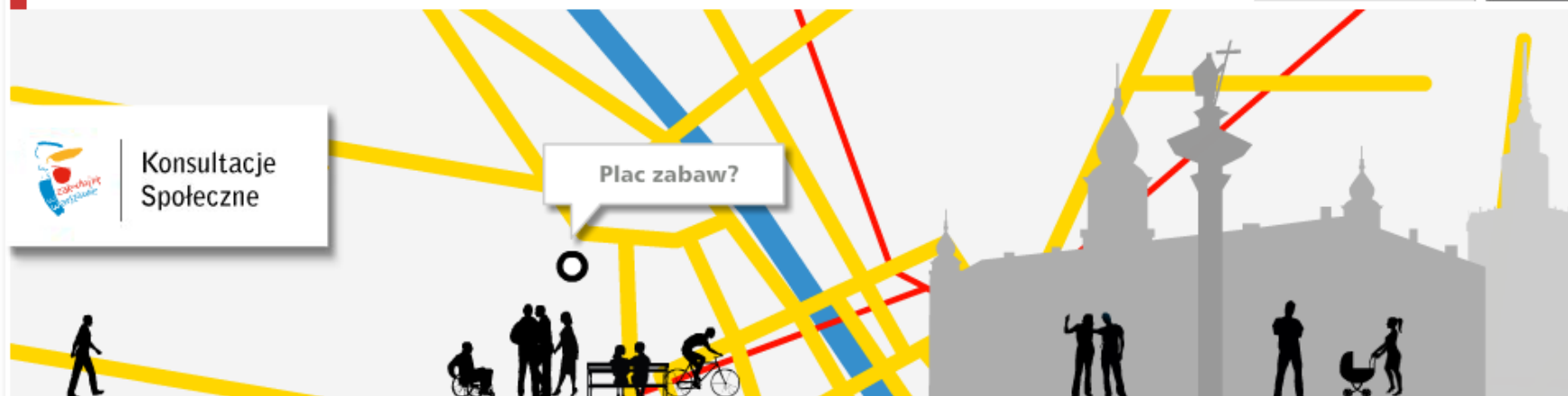

wersja dla słabowidzących

MIASTO STOLECZNE WARSZAWA

[Powrót do strony Urzędu m.st. Warszawy](#)

Szukaj

Konsultacje
Społeczne

Plac zabaw?

- ▣ [Strona główna](#)
- ▣ [Aktualności](#)
- ▣ [Konsultacje społeczne](#)
- ▣ [Baza wiedzy](#)
- ▣ [Plany zagospodarowania przestrzennego](#)
- ▣ [Konsultacje z NGO](#)
- ▣ [Koordynatorzy ds. konsultacji społecznych](#)

Ostatnie wydarzenia

23/04/2015 - 16:59

[Drogi dla rowerów wzdłuż al. Stanów Zjednoczonych – zgłoś swoje uwagi!](#)

Prezentujemy projekty dróg dla rowerów wzdłuż al. Stanów Zjednoczonych. Czekamy na Wasze uwagi! Prezentujemy kolejne projekty dróg rowerowych – tym...

23/04/2015 - 14:35

[Pozostawić czy zdemontować progi spowalniające ruch na ul](#)

Odnośniki

[Czym są konsultacje społeczne?](#)

SPOTKANIA OTWARTE

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- odpowiednia **lokalizacja**: miejsce łatwo dostępne (osoby niepełnosprawne), znane, z odpowiednio dużą salą
- odpowiednia **godzina** spotkania: taka, by mogli w niej uczestniczyć, zaproszone przez nas osoby (np. dla osób pracujących: późne popołudnie)
- **przygotowanie sali**: ustawienie krzesel, stołów (tak, by wszyscy się widzieli i słyszeli) → bardzo wiele od tego zależy
- przygotowanie **materiałów informacyjnych** (czego dotyczy spotkanie, informacja o poprzednich i kolejnych krokach) dostępnych dla wszystkich
- **osoba/osoby prowadzące** spotkanie – pilnują planu spotkania, moderują rozmowę (czasami warto, by był to ktoś „z zewnątrz”)
- jeśli spotkanie jest długie – zaplanować przerwy, ew. skromny poczęstunek
- czasami warto zaprosić „**gości specjalnych**”, którzy pomogą spojrzeć na sprawę z innej strony
- **rejestrowanie** przebiegu spotkania – nagranie (lub ew. notatki), zdjęcia
- warto zbierać przy tej okazji **bezpośrednie kontakty** do uczestników
- przygotowanie odpowiedzi na „trudne pytania”

SPACER BADAWCZY

ZALETY

- bezpośredni kontakt z badanymi
- zbieranie uwag na bieżąco, możliwość dopytania
- rozmowa o namacalnych, widocznych problemach

WADY

- uzależnienie od warunków pogodowych
- możliwość jednorazowego spaceru z niewielką grupą osób (najlepiej max. 3-4)

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- obecność „przewodnika”, który zadaje pomocnicze pytania, stymuluje wyrażanie opinii
- obecność osoby (lub osób), która rejestruje odpowiedzi (zapisuje lub za zgodą uczestników nagrywa)
- zbieranie materiału wizualnego (zdjęcia, filmy)

PRZYKŁAD:

Spacery badawcze w Gdyni

- ocena dostosowania przestrzeni do potrzeb seniorów, zbieranie pomysłów na ulepszenia
- scenariusze spacerów opracowane we współpracy z urzędnikami
- prowadzący spacery (zadający pytania i zapisujący odpowiedzi) to młodzi wolontariusze MOPS
- spacery w różnych porach dnia
- przekazane do Urzędu Miasta wyniki posłużą jako wytyczne przy przyszłych remontach i modernizacji przestrzeni

Opis przykładu:

<http://partycypacjaobywatelska.pl/przyklad/spacery-badawcze-z-osobami-starszymi-w-gdyni/>

TERENOWE PUNKTY KONSULTACYJNE

ZALETY

- wyjście do mieszkańców
- swobodne warunki wypowiedzenia się
- możliwość ustawienia przy punkcie makiety, mapy
- możliwość wyłożenia krótkiej ankiety
- punkt jest dobrze widoczny

WADY

- uzależnienie od warunków pogodowych
- potrzeba ciągłej obecności kompetentnej osoby przy punkcie

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- wybrać dobre miejsce, uczęszczane przez wiele osób, które się nie spieszą (np. skwer, park, deptak)
- potrzeba ciągłej obecności osoby, która odpowie na wszelkie pytania związane z tematem zasięgnięcia opinii
- informowanie o kolejnych etapach procesu i sposobach komunikowania się z mieszkańcami
- aktywne zapraszanie do punktu konsultacyjnego

TERENOWE PUNKTY KONSULTACYJNE PRZYKŁAD

Poznań – Miejski Program Rewitalizacji - terenowe punkty konsultacyjne

- Ważny element diagnozy procesu konsultowania MPR
- Określenie, które obszary Poznania wymagają rewitalizacji zdaniem mieszkańców
- Wyjaśnianie, czym jest program rewitalizacji oraz w ogóle czym jest rewitalizacja
- Zaplanowano specyficzne rozmieszczenie punktów konsultacyjnych w mieście
- Udało się zebrać 849 ankiet

Opis przykładu:

<http://partycypacjaobywatelska.pl/przyklad/konsultacje-rewitalizacji-w-poznaniu-2/>

KONSULTOWANIE DOKUMENTÓW ON-LINE

ZALETY:

- Możliwość dotarcia do dużej grupy odbiorców
- Tania metoda
- Wygodna dla mieszkańców – bo mogą uczestniczyć w życiu publicznym nie wychodząc z domu

WADY:

- Kanał służący do komunikacji ze specyficzną grupą odbiorców, więc nie jest dobra jako jedyna metoda, lub nie do każdego typu konsultowanego tematu
- Łatwo o nieprawidłowości przy głosowaniu (podszywanie się pod kogoś, głosowanie kilka razy itd.)

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- By informacja o głosowaniu internetowym była dostępna w jak największej ilości mediów i stron – inaczej nikt nie dowie się o konsultacjach
- Najważniejszy jest dobór i treść pytań – przy formule zamkniętych kwestionariuszy mających formę ankiet, język, przejrzystość i przystępność są bardzo istotne
- Należy zawsze zostawić kontakt, by w razie pytań mieszkańcy wiedzieli, do kogo się zwrócić

Jak „zmierzyć się” z dokumentem do konsultacji?

- **wykorzystywanie narzędzi internetowych umożliwiających współdzielenie dokumentów, równoległą pracę nad tekstem itp.**
- **stawianie pytań dot. treści dokumentów** -> bardziej niż pytania o brzmienie zapisów, pytania o potrzeby, których realizacji chcieliby mieszkańcy za jego pośrednictwem
- **stosowanie streszczeń, podsumowań w formie punktowej**
- **akcentowanie zmian względem wcześniejszych wersji dokumentu**
- **oznaczanie w projekcie fragmentów zapisów bezpośrednio nawiązujących do zgłaszanych uwag** (np. w formie cytatów czy zapisów wniosków z przebiegu konsultacji)

Woj. Warmińsko-Mazurskie

WERSJA BETA

Platforma konsultacji społecznych
województwa warmińsko-mazurskiego

Kontrast
Czcionka **A A+ A++**

[Logowanie](#) [Rejestracja](#)

[AKTUALNE KONSULTACJE](#) [O KONSULTACJACH](#) [ABC KONSULTACJI](#) [KONSULTACJE W REGIONIE](#) [NEWSLETTER](#) [KONTAKT](#)

Jak korzystać z platformy
Dowiedz się w jaki sposób możesz brać udział w konsultacjach.

Zarejestruj się w serwisie
Rejestracja jest szybka, wystarczy podać adres e-mail i hasło.

Weź udział w konsultacjach
Pamiętaj, że Twój głos ma znaczenie!

Konsultacje społeczne
Konsultacje społeczne

AKTUALNE KONSULTACJE - WEŹ UDZIAŁ

 Konsultacje projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego określającego ogólną powierzchnię przeznaczoną pod uprawy maku i konopi...
© od 25.02.2015 15:47 do 25.03.2015 15:47

[Szukaj](#)

ZAKOŃCZONE KONSULTACJE

www.konsultacje.warmia.mazury.pl

MamZdanie.org.pl

Funkcje:

1. udostępnianie projektów dokumentów wraz z określeniem czasu, w jakim są przedmiotem konsultacji
  2. możliwość wyrażania opinii (po zarejestrowaniu się)
  3. rejestracja w serwisie jako uczestnik bądź organizator konsultacji
- Przedsięwzięcie niekomercyjne, z systemu w jego obecnej formie mogą korzystać nieodpłatnie wszystkie instytucje publiczne.
  - Dotychczas serwis wykorzystywany był m.in. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Radę Działalności Pożytku Publicznego, Kancelarie Prezydenta
  - Kod serwisu jest otwarty (na warunkach licencji GNU Affero General Public License) tak, aby mógł obsługiwać procesy konsultacji społecznych w innych instytucjach publicznych, które chciałyby instalować go i uruchamiać samodzielnie.

MAM ZDANIE

TAK ŁATWO UCZESTNICZYĆ W ŻYCIU PUBLICZNYM

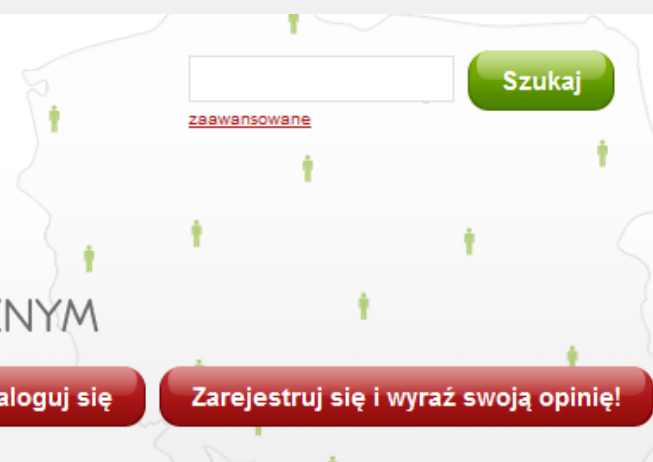
Strona główna

Informacje o projekcie

Kontakt

Zaloguj się

Zarejestruj się i wyraż swoją opinię!

Czym jest „Mam Zdanie”?

MamZdanie.org.pl to pierwszy ogólnopolski serwis dedykowany otwartym konsultacjom społecznym. Powstał w odpowiedzi na potrzebę większej przejrzystości tworzenia aktów prawa i innych dokumentów określających polityki publiczne (zarówno na poziomie krajowym jak i lokalnym). Ogólną zasadą jego funkcjonowania jest powszechna dostępność projektów dokumentów, określenie czasu w jakim są one przedmiotem konsultacji oraz możliwość wyrażania opinii na temat dokumentów (po uprzednim zarejestrowaniu się w serwisie). Dzięki serwisowi wszystkie tak wyrażone opinie są dostępne nie tylko dla instytucji, konsultującej dokument, ale dla wszystkich zainteresowanych - odwiedzających serwis.

Zarejestruj konto jako osoba lub instytucja.

Załóż nową lub dołącz do trwającej konsultacji.

Miej wpływ na życie publiczne w Polsce!

Aktualnie trwające konsultacje:

[Zobacz wszystkie >>](#)

Wszystkich trwających konsultacji: 0

partycypacjaobywatelska.pl

wiadomości

O partycypacji się mówi. W różnych miejscach i różnych formach. W tym dziale znajdziesz wiadomości na temat interesujących wydarzeń związanych z partycypacją. Warsztaty, konferencje, ciekawe, właśnie toczące się procesy partycypacyjne – o tym wszystkim staramy się informować na bieżąco.

Odpowiedź CKS na tekst Jana Śpiewaka o konsultacjach społecznych

[czytaj >](#)

W pigułce o prawnych aspektach konsultacji społecznych - publikacja Fundacji SocLab

[czytaj >](#)

Wciąż można się rejestrować na wydarzenie Personal Democracy Forum

[czytaj >](#)

Integracja międzypokoleniowa w Holandii – studenci

seminaria

techniki

w praktyce

biblioteka

DZIĘKUJEMY ZA SPOTKANIE!

KONTAKT:

Kasia Beszczyńska, kbeszczynska@stocznia.org.pl

Zofia Komorowska, zkomorowska@stocznia.org.pl